

ACC. N:R M. 14090: 1-3.

Landskap: *Halland* ..... Upptecknare: *Gunnilla Nilsson, Lund*
Härad: *Tönnersjö* ..... Berättare: *Ligfrid Jönsson,*
Socken: *Tönnersjö* ..... Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1956* ..... Född år *1890 i Baugebygge*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-3.

LUF 73.

ACC. NR M. 14090:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I trakten fanns inga torp då det inte fanns några större gårdar. Småbruk var den vanligaste lantbruksformen.

1916 fick man ångtröskverk, dessförinnan användes stiftsverk. På slätten förekom dock ångtröskverk redan på 1880-talet. Många smålänningar flyttade hit till bygden och en av dem, Johan i Vrå, uppfann en tröska, ett slags föregångare till stiftsverket. Med den drog han omkring i byarna om höstarna. Ursprungligen tröskade man ju med plejor. Far och en sväger till honom köpte ett stiftsverk år 1897. Det hade järnvandring och drogs av oxar eller hästar. I regel var man sex eller sju personer om ett sådant köp.

Havre, korn och råg var de gängse sädesslagen. För femtiofem år sedan köpte far vårvete för första gången. Veten behövde extra gödning och vi hämtade kalk, som kom hit med järnväg. 1907 blev det hållplats i Breared, innan dess hämtade vi i Eldsberga.

Far hade träårder - själv har jag järnårder. En riktig norrahammarsplog har vi alltid haft, vad jag kan minnas. Harven var av trä med pinnar av järn.

Några bisysslor hade man inte, all tiden gick åt att sköta jordbruket. Själv tjänte jag dräng från början innan jag fick eget; det var den vanliga gången. En träskomakare fanns det förstås, Per Jönsson i Puddabygget. Inte ens backstugusittarna hade några extrasysslor, de levde på tiggeri ända till 1895-96 då de i stora flockar begav sig till sulfittfabriken i Oscarström. En del av dem blev statfolk på de större gårdarna. Deras stugor var murade av sten och ingrävda i en backe.

ACC. N:R M. 14090:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigrationen var stor i början av 1900-talet. Vanligen tjänade man mellan nio och sexton års ålder, sen begav man sig till Amerika. En del kom hem igen.

Skola fanns i Bökhult.

Posten kom varannan dag från Tönnersjö till Torared prästgård. Postmannen hämtade i Eldsberga till Tönnersjö och gick till Torared. Innan Hälsingborg - Halmstad-järnvägen var byggd gick det postdilgens. Andreas i Tönnersjö var kusk.

Tidningarna hette Halland och Hallandsposten; endast storbönderna höll sig med egen tidning, annars var man flera om en tidning. Dex som hade brev att hämta i prästgården fick sina namn uppropade från predikstolen i kyrkan efter högmässans slut på söndagarna.

Halm_tak finns ännu kvar här och var. 1936 lade jag på plåttak, dessförinnan hade jag papptak. Gårdbon lägger halm ännu.

Omkring 1922 förändrades nöjeslivet för då fick ingen ställa till offentlig dans utan ordningsvakt. Dessförinnan for man omkring byalagsvis och roade sig. En eller ett par var den inbjudande och skickade bud. Dyrt blev det säl-lan. "Inträdet" - c:a femtio öre - gick till spelmannen. Ville man skaffa mat och brännvin gick det till en och femtio.

Byalag, byastämna och ålderman har inte förekommit, vad jag kan minnas. Byalaget existerade endast som danslag.

Kyrksamheten var stor förr i tiden och far och mor sa, att de var tvungna

ACC. N:R M. 14090:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

att gå i kyrkan om söndagarna.

Frireligiösa predikanter gick ur hus i hus och sökte anhängare, särskilt omkring sekelskiftet. Sammankomster hölls hemma hos samfundsmedlemmarna i tur och ordning. Dansen ansågs av dem vara synd. Mellan de olika samfunden rådde en viss fiendskap, särskilt mellan missionsförbunden och schartauanerna. På 1870-talet skall det ha varit ändå mycket värre.

Första cykeln kom hit till bygden 1896 då fjärdingman Johannes Persson skaffade sig en. Den hade inte frinav.

Mot förkylning kokte man en dryck på rölleka. Kloka gubbar och gummor fanns; Fredrik Hallenlöv hade en svartkonstbok, som han aldrig lät någon se i, den skall ha varit tryckt i Wittenberg 1843. Kloka Stina i Mörkhult var en annan trollkunnig person. Detta var dock före min tid. En i Gårdshult hade kor, som tjuvmjölkades. Frun fick se tjuven i kaffesumpen, det var Rackaren på Daggebjör.